

Nr 41.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vidgad rätt att vid taxering åtnjuta avdrag för försäkringspremier.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 180 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 303 av herr *von Friesen* m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag om sådan ändring av § 46 mom. 2 i kommunalskattelagen, att där angivet maximibelopp vid avdrag för vissa försäkringspremier höjes från 200 till 300 kronor».

Beträffande motiveringen för det i motionerna framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 180.

Enligt 46 § 2 mom. tredje punkten kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, i hemortskommunen njuta avdrag för premier och andra avgifter, som den skattskyldige för sig och i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn betalt för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, för kapital- och olycksfallsförsäkring ävensom för livränteförsäkring, som ej får avdragas från intäkt av tjänst eller är att anse såsom avgift för pensionsförsäkring. Jämlikt 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt gäller detta stadgande även vid den statliga beskattningen.

Frågan om höjning av ovannämnda avdrag för vissa försäkringspremier har tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sålunda framfördes vid 1945 års riksdag i de likalydande motionerna I: 74 (av herr *Elon Andersson* m. fl.) och II: 131 (av herr *andre vice talmannen Carlström* m. fl.) enahanda yrkande som i nu förevarande motioner. Vid samma års riksdag hemställdes i de likalydande motionerna I: 168 (av herr *Nordenson*) och II: 276 (av herr *Wiberg*), att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning med förslag till sådana ändrade bestämmelser att det avdragsgilla beloppet dels höjdes till ett premiebelopp som möjliggjorde ett bättre försäkringsskydd, dels ock i det särskilda fallet avpassades efter antalet barn under 18 år i den skattskyldiges familj.

1945 års bevillningsutskott anförde — efter att ha redogjort för tillkomsten av ovannämnda bestämmelse i 46 § kommunalskattelagen — i sitt betänkande nr 18 bl. a. följande:

»Utskottet får i anledning härav framhålla, att enligt de principer beträffande försäkringsanstalters och försäkringstagares beskattning, som ligga

till grund för gällande skatteförfattningar, de till följd av försäkringar av nu angivet slag utfallande försäkringsbeloppen icke äro att hänföra till skattepliktig intäkt. Med hänsyn härtill borde principiellt sett avdrag icke medgivnas för de premier och avgifter, som erläggas för nämnda försäkringar. Att sådant avdrag det oaktat medgivits beror, såsom framgår av vad ovan nämnts, därpå att intresset för betryggande av den skattskyldiges och hans familjs ekonomi genom försäkring ansetts böra stimuleras genom lättnad vid beskattningen.

Det syfte, som sålunda föranlett den ifrågavarande avdragsrätten, är givetvis beaktansvärt. Utskottet vill ej heller förneka, att visst fog kan finnas för den i föreliggande motioner uttalade uppfattningen att med hänsyn till det ändrade penningvärdet sedan avdragsrättens tillkomst och den utsträckning av försäkringskyddet till nya områden, som sedan dess ägt rum, en omprövning av denna avdragsrätt är motiverad. Avdrag av detta slag få emellertid, liksom övriga icke principiellt motiverade avdrag, ojämna verkningar. Till följd av progressiviteten vid den statliga beskattningen blir den genom avdragen uppkommande skattelättnaden större i de högre än i de lägre inkomstskikten. Vid utskottets övervägande av de föreliggande motionerna har emellertid det avgörande varit, att ifrågavarande avdragsrätt torde kunna förväntas i annat sammanhang bliva föremål för behandling. I propositionen nr 83 till innevarande års riksdag med förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) har nämligen departementschefen förutsatt, att, därest en allmän sjukförsäkring genomföres, frågan om storleken av de avdragsgilla premierbeloppen upptages till omprövning. Enligt ett att socialvårdskommittén under år 1944 avgivet betänkande angående lag om allmän sjukförsäkring (SOU 1944: 15) är en sådan lagstiftning avsedd att träda i kraft den 1 januari 1947.»

Riksdagen lämnade i enlighet med utskottets hemställan de motionsvis framställda yrkandena utan åtgärd.

1944 års allmänna skattekommitté har i sitt den 31 december 1947 avgivna betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare m. m. (SOU 1948: 22) förordat en omläggning av beskattningen inom nämnda område. Kommittén har framhållit, att gällande beskattningsregler gynna det sparande, som sker genom livförsäkring, i jämförelse med annat sparande. Särskilt gäller detta försäkringstagare med stor inkomst eller stor förmögenhet. Berörda gynnande av livförsäkringarna kommer till synes dels genom att hos försäkringsanstalterna uttages en proportionell ränteskatt, vilken i fråga om försäkringstagare med stor inkomst blir lägre än som skulle varit fallit, om försäkringstagaren själv beskattats för ränteinkomsten, och dels genom att förmögenhetsskatt icke utgår å premiereserven. Kommittén anser anledning icke föreligga att bibehålla sådana beskattningsregler, vilka i betydande grad gynna sistnämnda grupp av skattskyldiga.

Med denna utgångspunkt föreslår kommittén, att livförsäkringsanstalterna skola beskattas till statlig inkomstskatt för ränta å den på visst sätt beräknade premiereserven efter samma skala som gäller för fysiska personer i det lägsta inkomstskikt, där beskattning förekommer. Å andra sidan

skola försäkringstagare, vilkas försäkringar avse större belopp, beskattas för ränta å den del av premiereserven för vederbörandes samtliga livförsäkringar, som överstiger 20 000 kronor eller för gift skattskyldig 40 000 kronor. Därjämte skola sistnämnda försäkringstagare erlægga statlig förmögenhetsskatt för den sålunda beräknade delen av premiereserven.

Beträffande frågan om avdrag för vissa premier har kommittén ansett lämpligt att visst avdrag för premier medgives för att icke de nuvarande av sociala skäl betingade skatteförmånerna för försäkringstagare, tillhörande de lägre inkomstskikten, skola minskas. Sålunda föreslår kommittén med hänsyn till att den föreslagna utformningen av räntebesattningen medför en viss, ehuru obetydlig minskning av förmånerna i beskattningshänseende även för livförsäkringstagare, som tillhöra de lägsta inkomstskikten, att gränsen för avdraget höjes till 300 kronor. Jämväl penningvärdets fall finner kommittén tala därför. En höjning av avdraget utöver 300 kronor anser sig kommittén icke kunna förorda, enär skattelättnad jämväl åstadkommes därigenom att avdraget vid förmögenhetsbesattningen av premiereserven och vid inkomstbesattningen av räntan å densamma enligt förslaget tillmättes högre än som skulle betingas enbart av den skattesats, som tillämpas vid livförsäkringsbolagens beskattning. Därtill kommer att enligt kommitténs förslag premier för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt visst slag av olycksfallsförsäkring få avdragas utan begränsning, varigenom utrymmet ytterligare ökas för avdrag i fråga om livförsäkringspremier.

I de nu föreliggande motionerna ha motionärerna till stöd för det däri framställda yrkandet anfört i huvudsak följande. Det till 200 kronor maximerade avdraget för vissa försäkringspremier vore menat som en uppmuntran och lättnad för den som genom regelbundet sparande önskade skydda sin familj och sig själv. Redan penningvärdets förändring sedan avdragsrättens tillkomst motiverade en förhöjning. Att genom premien på högst 200 kronor täcka erforderlig personförsäkring torde f. n. i många fall ej vara möjligt. Kapitalförsäkring hade blivit en alltmer utbredd sparform. Att höja det belopp, för vilket avdrag vore medgivet, skulle möjliggöra ett bättre försäkringsskydd och i någon mån bidra till att sparandet ökades. Enligt motionärernas mening skulle det vara önskvärt, att avdraget tillätes med 400 kronor, men med hänsyn till det rådande ekonomiska och statsfinansiella läget syntes man f. n. böra stanna vid en förhöjning till 300 kronor.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har yrkats, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag om sådan ändring av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen, att där angivet maximibelopp vid avdrag för vissa försäkringspremier höjes från 200 till 300 kronor.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår har frågan om en höjning av förenämnda avdrag tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sålunda avslög 1945 års riksdag på hemställan av samma års

bevillningsutskott motionsvis framställda yrkanden om utredning med förslag om höjning av gränsen för detta avdrag. Utskottet framhöll därvid, att departementschefen förutsatt att därest en allmän sjukförsäkring genomfördes frågan om storleken av de avdragsgilla premiebeloppen skulle upptagas till omprövning.

1944 års allmänna skattekommitté har i sitt nyligen avgivna betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare m. m. såsom ovan nämnts föreslagit en omläggning av beskattningen inom berörda område och i samband därmed förordat en höjning av ifrågavarande avdrag till 300 kronor. Ett ytterligare utrymme för avdrag i fråga om livförsäkringspremier skulle enligt kommitténs förslag uppnås därigenom att premier för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt visst slag av olycksfallsförsäkring skola få avdragas utan begränsning. Kommittén föreslår vidare en omläggning av beskattningen av premiereserven för livförsäkringar samt att en särskild skatt skall uttagas av försäkringstagare, vilkas försäkringar avse större belopp, varigenom en större jämnhet i beskattningen skulle vinnas.

I likhet med motionärerna finner utskottet — bl. a. med hänsyn till penningvärdets fall — skäl tala för en höjning av maximibeloppet för den ifrågavarande avdragsrätten. Då emellertid förslag framlagts beträffande såväl ändrade grunder för beskattningen av försäkringar som avdragsrättens omfattning, och då detta förslag ännu icke varit föremål för prövning, anser sig utskottet icke böra ifrågasätta någon ny utredning i ärendet. Utskottet vill dock framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t så snart ske kan framlägger förslag i anledning av den verkställda utredningen. På grund härav avstyrker utskottet bifall till de förevarande motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 180 av herr Lindblom m. fl. och II: 303 av herr von Friesen m. fl. angående utredning om vidgad rätt att vid taxering åtnjuta avdrag för försäkringspremier icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 40.